

Pon, 3-10-2022, 09:33:30

Komentirajte

Telefon

Radi dogovora o prilozima, Portal je moguće kontaktirati putem Davora Dijanovića, radnim danom od 17 do 19 sati na broj +385-95-909-7746.

ombre
— IT'S A MEN'S WORLD —

facit

Poveznice

Snalaženje

Svi članci

smješteni ovisno o sadržaju po rubrikama. Njima se pristupa preko glavnoga izbornika na [vrhu stranice](#). Ako se članci ne mogu tako naći, i tekst i slike na Portalu mogu se pretraživati i preko [Googlea](#) uz upit (upit treba upisati bez navodnika): „traženi pojam site:hkv.hr“.

Administriranje

Korisničko ime

T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča (8)

Objavljeno: 18. rujna 2022.

2 komentara

Nizanka u deset nastavaka donosi svjedočanstva i manje poznate činjenice o životnom putu ubijenoga vukovarskoga stomatologa i književnika Renéa Matouška (1958. – 1991.) s ciljem sadržajnijega upućivanja hrvatske javnosti u njegovu snažnu osobnost i svestrano stvaralaštvo prekinuto velikosrpskom agresijom na Vukovar i mučeništvom na „Veleprometu“.

Esperanto „Gostoljubivosti“

Karakterističan Renéov osmijeh u predstavi „Gostoljubivost“ odigranoj 1982. godine u mađarskom Miškolcu. Predstava je uprizorena prema tekstu Spomenke Štimec. René, autor glazbe, glumi nastavnika koji traži što povoljniji smještaj za svoje učenike.

Duboka se ljubav razvila, i već je dijelom spomenuta u ovim redcima, između Renéa i esperanta. Kako je već prije zapisala Spomenka Štimec, vjerna mu suputnica na putu međunarodnoga jezika, vjerojatno je bila riječ o 1979. godini kada je René prvi put otvorio vrata zagrebačkoga Esperantskoga kluba u Amruševoj 5, jer se njegovo ime našlo na popisu novih članova dramske grupe zajedno sa Ksenijom Hohnjec, Gordanom Gregurić, Revikom Nussom i Borkom Padrić koja je nadahnula divnu ljubavnu pjesmu „Pet minuta tvoga potiljka“. Studentski esperantski klub (SEK) „Gastamo“ vjerojatno nije slutio da će postati važnom temom životopisa osebujnoga Vukovara.

„Svakako je to bilo kasnih sedamdesetih godina, za vrijeme Renéova studija stomatologije. Samo se jednog dana pojavio u Esperantskom klubu i ostao u njemu kao inventar. Ubrzo smo otkrili da svira gitaru, režira, piše. Svi su njegovi talenti bili dobrodošli u pripremanju predstava, u kojima je i sam glumio“, kazala nam je Spomenka koja je s Renéom dijelila i trčanje prema posljednjem autobusu iz Zagreba za Veliku Goricu. Studentski dan bio je ispunjen od zore do ponoći.

„Imao je René i u Velikoj Gorici esperantsko društvo. Naš pokojni kolega Zlatko Tišljar kupio je kuću kojoj smo gravitirali tih godina, mi s velikogoričkim prebivalištem. René je bio predsjednik, a sjećam se da smo jedan sastanak održali u atomskom skloništu. Predlagali smo mjesnoj zajednici da se avenija koja vodi prema aerodromu zove po utemeljitelju esperanta Lazaru Ludvigu Zamenhofu. René nije bio vičan birokraciji, a kada je pokretao esperantsko društvo, morao se baktati s papirologijom. Njemu je šturi rječnik bio nepojmljiv“, s osmijehom govori Spomenka, autorica dramskoga teksta „Gostoljubivost“, koji je svoju kazališnu premijeru imao na Svjetskom kongresu esperantista u belgijskom Antwerpenu 1982. godine. Sam René skladao je glazbu za predstavu u kojoj je glumio nastavnika. Režiju su potpisali Kruno Tišljar i Ivica Špoljarec-Štef, ali prve naputke dao im je glasoviti „Presvetli“ Mladen Šerment, vrsni glumac, ali i učitelj esperanta.

„Predstava je igrana u raskošnom antwerpenskom kazalištu, ali kako su organizatori morali štedjeti, naš termin bio je onaj za doručak – u 10 sati. Svejedno, bilo je simpatično i meni i Renéu. U publici je sjedio glasoviti škotski pjesnik William Auld, kasnije kandidat za Nobelovu nagradu“, prisjetila se zadovoljnoga književnika, nasmijanoga izvedbom vukovarskoga mladića i ostalih jedanaest kolega, smještenih kod domaćina Gavrilović-Meersmann u Leevlantstraatu. Istu predstavu odigrali su nedugo zatim tijekom omladinskoga kongresa u Louvainu, kada je nastala i Renéova fotografija uz spomenik studentima. Šarmom su osvojili Belgiju.

Uz vijest o nestanku Renéa nakon pada Vukovara fotografija je objavljena na naslovnici lista „Heroldo de Esperanto“ u lipnju 1992. („Esperantistaj viktimoj de la milito en Kroatio“ – Esperantska žrtva u ratu u Hrvatskoj). Lucija Borčić prevela je pokoji stih iz zbirke „Žegar“ na esperanto kako bi čitatelji dobili bolji uvid u snažnu pjesničku osobnost.

HR kalendar

- 2. listopada 1872. rođen Robert Frangeš Mihanović
- 2. listopada 1897. praizvedba opere „Porin“
- 2. listopada 1971. poginuo Rene Marčić
- 2. listopada 1978. umro Zvonimir Katalenić
- 2. listopada 1997. umro Grgo Gamulin
- 2. listopada 2007. umro Šime Dodan
- 3. listopada 1905. potpisana Riječka rezolucija
- 3. listopada 1929. zabranjeno isticanje hrv. zastave

Pretraži hkv.hr

POBOLJŠAO Google

Kontakti

KONTAKTI

Telefon Tajništva
+385 (0)91/728-7044

Elektronička pošta Tajništva
tajnistvo@hkv.hr

Elektronička pošta Uredništva
urednistvo@hkv.hr

ink:

Zapamti me

- o Zaboravili ste korisničko ime?
- o Zaboravili ste lozinku?

René s kolegama esperantistima u Louvainu 1982. godine ispred spomenika studentima. Ova fotografija Ivana Špoljarca objavljena je 10. lipnja 1992. na naslovnici časopisa „Heroldo de Esperanto“ uz vijest o Renéovu nestanku i dio prevedenih pjesama iz „Žegara“.

Predstava „Gostoljubivost“ zabilježena je dijelom i VHS kamerom Krune Tišljara, uz režiju Romane Rožić, u Spomenkinu velikogoričkom stanu u tadašnjoj Ulici Nade Dimić. Ostala je bljedunjava, zelenkasta snimka, ali je dostupna na YouTubeu i uz obrovačku promociju „Žegara“ 1988. godine ostaje trajnim spomenom na Renéove pokrete, talent za glumu i poeziju. Njegova glumačka partnerica u „Gostoljubivosti“ Snježana Ivanović pamti da je Matoušek osvijetlio svako događanje u esperantskom klubu.

„Samom svojom prisutnošću, svojom kreativnošću, svojom glazbom, poezijom, dosjetkama, ali i ozbiljnim promišljanjima. Bio je Čovjek i Prijatelj. Zahvaljujući njemu prvi i jedini put upozнала sam Vukovar jer je cijelu 'ekipu' ugostio u svojoj rodnoj kući i otkrio nam djeliće svoga djetinjstva koje je bilo ispunjeno raznim dogovorštinama i nikada dosadno. S bratom Robertom uvijek je organizirao aktivnosti u njihovu dvorištu. Toga dana prije gotovo 40 godina želio nam je pokazati i s nama podijeliti svu ljepotu grada koji je toliko volio. Njegova mama, očito navikla da joj u kući često borave prijatelji sinova, dočekala nas je srdačno i ponudila kolačima. Pamtim ljubav i bliskost njihove obitelji i čuvam kao dragulj taj daleki dan u Vukovaru“, kazala je Snježana iz srca uspomene na jedinstvenoga, nepredvidljivoga i neponovljivoga čovjeka, iznad svega ispunjenoga toplinom i empatijom.

„Dok smo zajedno bili na sceni ne jednom nas je iznenadio improvizacijama i, premda to nije bilo profesionalno, 'umirala sam' od smijeha zajedno s publikom. Uvijek bi dodao 'ono nešto'. Još uvijek mogu čuti njegov glas kako govori svoje stihove. Glazba koju je napisao za 'Gostoljubivost' i koja je uz Spomenkin tekst pridonijela ljepoti predstave, nažalost, nije zabilježena na toj snimci. Ali ostala je u našim srcima zauvijek, kao i njezin autor – naš René“, prisnažila je Snježana Ivanović, dama s naočalama na belgijskoj fotografiji tik uz Renéa. Svako europsko putovanje dramske grupe SEK-a obilovalo je nizom anegdota koje svjedoče o čovjeku ispred svojega vremena.

„Tijekom Svjetskoga kongresa esperantista u Stockholmu 1980. godine René je sudjelovao u prosvjedu za mir, na dan obilježnice američkoga bacanja atomske bombe na Hirošimu 6. kolovoza. Uz zvuk sirena prosvjednici su legli na pod i čvrsto se primili za ruke. Nakon programa otresao je René prašinu s hlača i vratio se na kongresne programe“, opisala je Štimec, žalosna što je 1991. godine René u bezizlaznoj situaciji na „Veleprometu“ legao i – više nije ustao. Samo koju godinu prije toga smijala se beskrajnoj duhovitosti prigodom posjeta prijatelju i tadašnjoj mu supruzi Neveni u Zadru.

„Pripovijedao je René kako mu se vučedolska golubica 'polupala' na putu, pa je sada bliža izvornom obliku, autentičnija (smijeh, op. a.). Nije mogao dobiti radno mjesto u Zadru, pa je nakon čekanja pristao na Žegar. Ondje je napisao glasovitu knjižicu s imenom tog mjesta, otisnutu s motivom japanske zastave. Napisana je na žegarskom govoru, objavljena u vojvodanskim Odžacima. Poslao mi je primjerak s posvetom, koji još čuvam u Zagrebu“, naglasila je Spomenka, koja je niz godina održavala večeri poezije u spomen na Renéa.

„Jedne godine upriličili smo poetski memento u Muzeju za umjetnost i obrt. Njegova pokojna majka Božica ispekla je za publiku njegove najdraže kiflice. Volio je svoju velikogoričku obitelj, družio se s rodbinom, osobito snimateljem Miljenkom Mimijem Brigljevićem koji je i napravio obješeni portret za 'Jaku vezu'. Nije René inzistirao na činjenici da su Brigljevići stara turopoljska plemenitaška loza, o kojoj se mnogo pisalo u stručnoj literaturi“, dodala je uz prisjećanje na najtužniji dan 22. studenoga 2002. godine u Vukovaru.

„Bila sam na Renéovu sprovodu uz karmine u obnovljenoj kući kod majke Božice i brata mu Roberta. U esperantskom tisku objavila sam kako su pronađeni Renéovi zemni ostatci, kao što sam i jedanaest godina ranije pisala da tragamo za nestalim vukovarskim kolegom. Sjećam se da mi je čitatelj iz Amerike napisao da suosjećaja, ali da mu je drago što su pronašli Renéovo tijelo“, navela je Štimec odjeke u esperantskom svijetu. Sjećanje je živo u zapisima i prijevodima.

„Sretna sam zbog objavljene priče o Renéu u svojoj knjizi 'Dom u srednjoj Europi'. Pripovijest je prevedena s esperanta i na korejski jezik. Tekstovi na esperantu ukoričeni su pod naslovom 'René el Vukovar' u mojoj knjizi 'Hrvatski ratni noćnik' ('Kroata milita noktilibro') objavljenom u Beču 1993. Iste godine izišla je i u Japanu u prijevodu Mori Singa u izdavačkoj kući 'Morska ptica'. Njemački mađioničar Trixini 1994. godine također je objavio knjigu kod uglednoga izdavača Ferdinanda Schoeninga i proširio ju po zemljama njemačkoga govornoga područja. Objavljen je „Hrvatski ratni noćnik“ i u Francuskoj 2004., Kini 2007., na Islandu 2009., na engleskom (Los Angeles, 2017.), talijanskom (Pisa, 2021.) i korejskom (2021.) jeziku. Drago mi je i da su 'Prasci' izišli u esperantskom časopisu 'Kontakt' u prijevodu Nikole Rašića, budući da je riječ o knjizi umnoženoj u svega šest primjeraka. Tako je prevoditelj iz svojega doma u Rotterdamu ispunio tugu kada je čuo da s Renéom više ne može razgovarati“, rekla nam je Spomenka uz zaključak da je René bio iznimno ponosan na svoju europsku kombinaciju imena i prezimena. „Uvijek je molio da ne zaboravimo crticu na slovu e jer se njegovom ime piše francuski, a prezime je češko prema djedu Matoušeku kojega je iznimno volio.“

Ovaj nastavak nizanke obogatio je svojim fotografijama Ivan Špoljarec, popularno zvani Štef, koji se s Renéom također družio u Studentskom esperantskom klubu.

„Još i danas jasno pamtim njegovu nenametljivu osobnost, svestranost u talentima, druželjubivost, blagost i vedrinu. Osim izleta, druženja, putovanja i vođenja tečajeva esperanta bili smo obojica uključeni u rad Dramske grupe SEK-a gdje je on s radošću sudjelovao kao glumac, kantautor i izvođač prigodnih pjesama. Nakon četrdesetak godina, drago mi je što sam s Renéom dijelio radosne trenutke naše mladosti i upio ponešto od vrlina dobrog čovjeka kojima je zračio, a osjećam da zrači još danas“, ukrajno je podijelio Špoljarec svoju uspomenu.

Ovjekovječio je tako i Renéa s gitarom tijekom gostovanja „Gostoljubivosti“ u mađarsk elyju, crno-bijela svjedokinja vrenena iz koje pište razigranost i bogatstvo raznovrsnosti. Nije Matoušek svojim snove da članove dramske grupe SEK-a okupi u svojem rodnom gradu, što je silno želio, kako je i napisao u posljednjem pismu Spomenki Štimec u proljeće 1991. godine. Ako što može biti utjeha, živi jezik Renéovih pjesama i ostaje poput zaustavljenoga osmijeha. Osmijeha kojemu ne treba prijevod.

Dylanovska fotografija Renéa Matouška u Szombathelyju 1981. godine, također iz predstave „Gostoljubivost“. Gitara i usna harmonika bile su mu snažni aduti ulaska u svijet esperantista. I ostanka u sjećanjima.

Tomislav Šovagović

Tekst je dio niza „René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča“, a objavljen je na Portalu HKV-a u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti u 2022. godini Agencije za elektroničke medije. Prenosanje sadržaja dopušteno je uz objavu izvora i autorova imena.

Povezano:

- [T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča \(1\)](#)
- [T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča \(2\)](#)
- [T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča \(3\)](#)
- [T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča \(4\)](#)
- [T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča \(5\)](#)
- [T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča \(6\)](#)
- [T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča \(7\)](#)
- [T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča \(9\)](#)
- [T. Šovagović: René Matoušek – Vukovar sâm, neispričana priča \(10\) - KRAJ](#)

ALSO ON PORTAL HRVATSKOGA KULTURNOG VIJEĆA

<p>Merkel: Putinove izjave treba uzeti ozbiljno</p>	<p>Zagreb: Ustrojava se zelena žandarmerija</p>	<p>Schmidt: Reforma izbornog zakona ...</p>	<p>Pulanci</p>
<p>5 days ago • 9 comments</p> <p>Dok se još ne zna tko stoji iza sabotaže dvaju plinovoda, Sjeverni tok 1 i ...</p>	<p>5 days ago • 10 comments</p> <p>Od subote, tko odloži i baci smeće u vrećicu koja nije službena "ZG vrećica", ...</p>	<p>4 days ago • 1 comment</p> <p>Nadregionalni dnevnik Frankfurter Allgemeine Zeitung (FAZ) u izdanju ...</p>	<p>4 da</p> <p>Rus Puti služi</p>